ТОВАРИШІ ПО ПЕРУ

Начальний редактор "Народної душі", помічник редакції і коректор в одній особі Петро Печінка дістав запрошення на прощальний вечір в честь начального редактора "Ziotej volnosci" 1 пана Тадеуша Огризка, котрий з далекої "провінції" переносився до Львова, до редакції столичного

"Золотої вольності".

дневника і до якогось банку, де також дістав посаду. Було се вивищення, яке Петра Печінку вже від місяця доводило до великого смутку і злоби не тому, що Огризок забирався лише тому, що він, пан редактор Печінка, не мав надії на таке саме вивищення.

Трохи смутило єго і се, що тратив в Огризку товариша до більярду в кав'ярні "Бульвар", де они по редакційних трудах майже щодня сходилися і сотки разів тручали слоневі кулі по зеленім сукні. Але сей смуток не був такий великий, щоби переважив пересердя Печінки на всю Україну і на цілий світ, що не вміє оцінити єго таланту і патріотизму. Адже так "з життям" писати, як він уміє, ніхто не потрафить! Кожде єго слово верещить, сипле огонь, пече, калічить і убиває противника,— а проте навіть ся вужча громада українська, що єго найняла на редактора "Народної душі", не вміє сего оцінити і не підвищує плати. Просто ганьба, та й годі!

Вибираючися на прощальний вечір, сполучений, очевидно, з відповідною вечерею, Печінка випив п'ять сирих яєць (бо треба й те сказати, що пан редактор мріяв і про співацьку кар'єру, вигладжував часто горло сиримі покладками і заразом у жолудку клав основу на всяку дальшу їду і напитки),— так, випив п'ять яєць, убрався в старий англєз, бо на новий ціла соборна Україна не спромоглася для него, убрав циліндер, приглянувся ще собі у розбитім редакційнім зеркалі, поправив

великі чорні вуса і клиновату бороду, посадив кріпше цвікер на носі і пішов на вечерю в честь товариша по перу.

Треба правду сказати, що вже сам прихід пана редактора Печінки зробив у польськім товаристві дуже миле враження. Всі знали, що оба редактори, хоч політичні вороги, один українець, а другий поляк, самі з собою жиють як правдиві джентельмени і навіть не згадують о тім, що один пише в "Народній душі", а другий в "Zlotej wolnosci",— мимо того не сподівалися, що Печінка прийде. Коли ж побачили єго — передовсім ті, що мали вже готові прощальні промови,— дуже врадувалися, бо сей українець, представник свого народу, давав нагоду поговорити про дуже пекучу потребу якнайкращої згоди польського і українського народу,— тема, без якої бенкет як без вина, бо не можна єго закінчити гарним зазивом: kochajmy sic ! 1

Кохаймося! (Пол.)

Настрій відразу взявся щирий. Ще гості не попоїли як треба і тілько перший бесідник, голова польського касина, попрощав пана Огризка, як уже сей же пан Огризок розплакався, бо вже був добре підчмелений і брався всіх цілувати. Дальші промови довели єго до правдивої муки, бо кождий бесідник так і переконував єго, що без него вся Полонія "па кгезасЬ" 1 давно пропала би, а він своїм могучим словом, і пером, і ділом, і прикладом, і пожертвованиям рятував свій нарід як день, так ніч.

А що найважніше: проповідував згоду між обома братніми народами, польським і українським, котрих ніяка сила не розлучить, бо они як у минувшині становили, так і в будучині мають становити одну цілість.

Хоч далеко не все була правда, що бесідники говорили, пан Огризок прийняв вигляд мученика за справу, за золоту волю, давню і теперішню, за згоду і будучність і сидів, як чоловік, що ось-ось має вмерти для вітчини, аби она й надалі була вільна і ще вільніша.

Редактор Печінка тим часом їв і пив. Він не знав певно, чи за вечерю прийдеться єму заплатити, чи се прошена вечеря,— все одно він відразу постановив собі не платити, нехай комітет платить, що запросив єго.

Але в нагороду за те рішився також сказати промову, бо бачив, що всі ждуть на те. І він промовив.

— За то, що було,— сказав він,— ніхто і шеляга не дасть; за то, що колись буде, не варто також шеляга дати; тілько за те, що є, можна заплатити, коли варто. Пан редактор Огризок, безперечно, великий польський патріот. Але він не кармазин-шляхтич, тілько хлоп-мазур, котрого діди робили панщину. Єму навіть не годиться редагувати <^1oIи volnosc", бо се шляхетська воля, а не народна.

Непотрібна романтика! Щастя, що він у сю стару бочку вляв нового вина, задивившися на "Народну душу". Він, Печінка, не раз говорив з Огризком про дійсні потреби обох народів і лічив єго з патріотичного романтизму. Тепер із промов попередніх бесідників бачить, що вилічив Огризка і се всі помітили. З польського становища Огризок патріот, яких мало. Людям приємно прочитати часопис, але ніхто не знає, яка се мука видати хоч одно число. А ще розумне число! Печінка, як товариш по перу, знає се оцінити.

"На кордонах" (пол.).

І тут він розповів гостям, які скарби мусять критися в душі пана Огризка, коли він з однаковим зрозумінням і одушевлениям потрафив писати про японську політику, новий спосіб квашення огірків, про кооперації і делегації,— до того, й патріотичні вірші, одним словом, про все і в різних формах. Такого чоловіка справді шкода. Але ж він не перестає робити, навпаки, стає до праці на ширшій ниві і т. д., і т. д.

Між початком, серединою і кінцем промови редактора Печінки не було логічної зв'язі, однак бенкети не є на те, щоби розумно говорити.

Тут у виголошенні, у пафосі весь ефект. Промова Печінки подобалася незвичайно. Товариш Огризок поцілував єго три рази, назвав єго на радощах свинею, але таким тоном, що ніяк не можна було образитися за се слово, а потім і сам хотів усім відповісти гідно і поважно. Однак вибрався до промови запізно, бо напитки зовсім спутали єму думки і язик, і він ледви міг сказати кілька гадок про свою вдячність для всіх і жаль, що відходить.

В сій хвилині Печінка відчував цілою своєю народною душею, що голова у него сто разів сильніша, як у польського товариша, і що він міг би ще вдвоє стілько випити, як випив досі.

На другий день увечір сидів Печінка у кав'ярні "Бульвар" і ждав на знакомих, з котрими грав звичайно фербля. Він уже позичив собі у старшого кельнера п'ять корон і мав надію, що сего вечора доробиться. Поки що читав часописи.

Надійшов Огризок. Привітався, сів і почав читати "Народну душу", котру щойно принесли. У новинках найшов він таке про себе:

"П. редакторові Огризкові на дорогу. Вчора прощали тутешні поляки редактора "71oIe) volnosci" пана Тадеуша Огризка, котрий відходить до Львова. Сім літ затроював сей опришок пера свою і нашу суспільність потом свого курячого мозку в тім пересвідченню, що рятує Полонію "па кгеэасЬ". Не було числа, в котрім він не обкидав би болотом наших святощів, хоч сам був круглий анальфабет. Стілько всего знав, що грав дуже добре у більярд та добирався до дна — але не краєвих справ, лише чого іншого. Вчорашній прощальний вечір скінчився тим, що п. Огризка винесли на руках до фіакра — не для звеличення, тільки тому, що не міг ногами рушати. Слава богу, що іде собі від нас".

"Народна душа" затріпотала в руках Огризка, а єго власна мазурська душа нагло спалахнула. Печінка вже добру хвилину дивився скоса на него і уважав, що він почне, прочитавши таке прощальне

слово, однак не спостерігся, як "Народна душа" разом з рамками з трощі, до котрих була причіплена, опинилася на єго голові, і як голова встрягла в рамки, і цвікер злетів з носа, і кулак Огризка опинився єму поза ухом. Такого нападу Печінка не сподівався і імився першої думки, яка єму прийшла до голови: не віддавати удару, лише з того нападу зробити статтю до "Народної душі". Будь-що-будь, він потерпів за народну справу як патріот,— і люди, в кав'ярні бачили, що він не шукав собі напасті. З того може бути чудова стаття на тему польської некультурності.

Так сей напад і скінчився, що Огризок вийшов з кав'ярні, а Печінка лишився і оповідав навіть незнакомим гостям, котрих було ледви кілька, що потерпів зовсім невинно, бо оба сиділи спокійно і навіть не говорили. Гості дійсно не чули ніякої суперечки, бачили їх обох, як віталися, і не могли зрозуміти нападу. Як невинна жертва, Печінка не мав чого соромитися і лишився у кав'ярні, бо мусив заграти фербля, дуже потребував грошей... Пізніше, коли вже сидів з картярами, все думав і думав над тим, чому не віддав удару Огризкові. Адже міг був потоптати єго ногами, як хробака! Однак запізно надумався, полохлива у него душа.

На другий день Печінка вичитав у "Z^otej члюїповсі" таке про себе:

"З наний бандит, редактор "Народної душі" Петро Печінка брав, як ми вже писали, участь у прощальнім вечорі на честь нашого редактора п. Огризка. Мабуть, за те, що з'їв дармо добру вечерю і напився по саму гортанку, звеличав тоді під час вечері п. Огризка як першого патріота. Але в день пізніше у своїй шматі обкидав того самого п. Огризка болотом від ніг до голови. Обурило се декотрих знакомих нашого заслуженого труженика, і они вчера в кав'ярні "Бульвар" так твердо пригадали Печінці обов'язки чемності, що буде руський місяць чути кожду кісточку у своїм гайдамацькім тілі. Таких опришків пера не можна інакше навчити розуму".

Рівночасно у "Народній душі" появилася новинка: "П ольський напад на нашого редактора. За вірну характеристику своєї особи і правдиву оцінку своєї нікчемної діяльності, яку ми подали в попереднім

числі про п Тадеуша Огризка, напав сей польський Kulturträger на українській землі вчера в кав'ярні "Бульвар" на нашого редактора п. П. Печінку і намагався єго ударити. Однак наш редактор вчас відскочив, і польський напасник лише осоромився. Сотки гостей, зібраних у кав'ярні, осудили найгострішими словами сей некультурний поступок польського загорільця, котрий на відході до Львова ще раз дав доказ своєї мазурської дикості".

Заким "дикий мазур" забрався до Львова, він ще раз написав у своїм часописі, що даремно Печінка викручується, мовби то єго ніхто не побив, бо всім відомо, що він лежить у шпиталі і лічиться. У відповідь всі бачили, що "Zlota wolnosc" написала неправду, і ще раз у "Народній душі" злаяв Огризка анальфабетом і п'яницею.

На сім приязнь і суперечка обох товаришів по перу скінчилася. Огризок виїхав до Львова, а Печінка найшов собі іншого товариша до більярду, і справа затихла.

1913